

ЗМІСТ

Вступ. виправлення вад	9
1. Кохання — це боротьба	21
Незнищенна ілюзія	21
Партія любові передвіщає ненависть.....	25
Дерево гніву	38
2. Тримати удар	49
Поважай начальника свого	49
Хімія злоби.....	56
Підстав другу щоку.....	64
3. Одержимість контролем	77
Дон-Кіхоти віртуальної реальності.....	77
День, коли ми (не) перемогли смерть	92
4. Святий гнів	109
Коли кожен у своєму кошику	109
Вершник Апокаліпсису	117
Метафізика індіка.....	131
5. Хвала гніву	145
День пересічної людини.....	145
Ласкаво просимо до Рожави!	156
Наша єдина можливість	165
Іменний покажчик	174

Вступ

Виправлення вад

Сьогодні вранці пробудження якось не склалося. Ще б пак! Правду кажучи, назвати це пробудженням можна хіба що із великим перебільшенням, адже щоб пробудитися, спершу треба бодай заснути, а оті дрімотно-тривожні метання у ліжку, які уготувала минула ніч, важко назвати сном.

Підвестися з ліжка — все одно що здатися, розписатись у власній поразці: вислизаєш з-під ковдри з надією, що каламутна тривога на серці, яка бентежила цілу ніч, угамується під тиском щоденних справ. Та варто вибратися з ліжка — і здається, ніби ніч тільки-но розпочалася: холодна домівка наїжачилася через твої пробудження та активність; ти — чужинець, який удерся до чужого королівства, блукаєш кімнатами та коридорами непевною ходою, крадучи їхній блаженний спокій. Усе навколо здається незнайомим і ворожим: вітальня оповита напів-морозом, холодна підлога студить ноги, світло у ванній до болю ріже очі, поки ополіскуєш обличчя під краном. За вікном кухні — спляче місто: червона черепиця дахів мокра від нічного дощу, море вдалині — як загарбник, який бере місто в облогу, хмари швидко насуваються на тарілку місяця, який занадто великий, щоб світанок був дійсно близько.

Прислухаєшся до себе, аби збагнути, що заважало тобі спати цілу ніч. Як важка каменяка на дні шлунка, вузол невирішених проблем, невиправданих сподівань, чийсь обличчя, що постійно спливає в уяві, різкі слова когось, хто образив тебе напередодні й, найімовірніше, зробить це й сьогодні у своїй звичній манері.

«Таке життя, — думаєш, — хіба не це означає бути дорослими?»

Розгвинчуєш кавоварку, дуєш у фільтр, щоб прочистити, прополіскуєш його під краном, а відтак шукаєш відроди у першому за день кухлику кави. Відчуваєш, як наростає напруга всередині. Швиденько промиваєш нижню частину кавоварки, наповнюєш водою вщерть; відкриваєш новий пакунок меленої кави, вдихаєш насичений аромат. Насипаючи каштаново-коричневу суміш до фільтра, переконуєш себе, що цього разу на тебе обов'язково чекає чудовий день, і з надією спостерігаєш, як блакитні язички полум'я, ніби нашорошені звірята, несміло лижуть дно кавоварки.

Жовта жовч. У Середньовіччі ти б точно у це повірив: надмірне накопичення жовтої жовчі у печінці спричинило її набрякання від гніву, і тепер ти страждаєш через наслідки. Безсоння, до скреготу в зубах стиснуті щелепи, бажання спокою, в який насправді ти й сам не надто віриш.

Неминучі сутички з довкіллям; золоте правило: ніщо не відбувається так, як нам того хочеться. Та коли ж уже буде готова ця кава?! Крутиш ручку газу на плиті, щоб збільшити вогонь, від чого непевні язички вмиль перетворюються на потужне полум'я, що обхоплює кавоварку з усіх боків, і зразу краплі води на її металевих стінках, що до цього лінивими равликами скочувалися донизу, зло сичать, як розлючені зміюки.

Здається, що гнів — це основний продукт нашого життя; можливо — будь-чийого життя. Інакше навіщо потрібен отой бездоганний механізм з далеко не бездоганних деталей, який ми називаємо «людським існуванням»? Прагнути чогось у майбутньому, нехтуючи бажаннями інших, досягати цілей, поклавши на них усе життя, а відтак усвідомити, що за близького розглядання у них купа недоліків, та й самі вони — такі ж банальні, як і наше попереднє існування, від якого ми відмовилися, вирушивши на їхнє завоювання. Щодня, щохвилини борсатися у повсякденній ненависті, сплетеній із дрібниць, німих непорозумінь, у схожих на клітки без вікон родин, стосунках, гідних хіба що врятувати від самотності. Ставитися до роботи як до повсякденної колотнечі, вимушеного співіснування чужих одне одному людей, які змагаються між собою, підсиджують одне одного, — вічний біг білки в колесі, з якого вивільняєшся лише на схилі віку і запитуєш сам себе, чи біль у ногах і спині не є основною метою цього існування? Усі ці думки перемішуються уві сні, відкладаються у животі, через що тисне під серцем, зводять судомами ноги під ковдрою, аж поки ти нарешті не прокидаєшся. Намагаєшся проковтнути клубок жовтої жовчі, що став поперек горла, умовляєш себе дихати спокійно, переконаєш самого себе, що це такий собі скрутний момент у житті, а незабаром усе буде гаразд.

Кава виходить крізь фільтр несподівано, переливається через вінця кавоварки і заливає розпечену газову конфорку, що зникає у хмаринці пару; темна, гаряча рідина тече по плитці. Вирішуєш вимити усе потім, а сам тим часом нишпориш у раковині у пошуках якогось більш-менш чистого кухлика. «Дурниці, всього лише кава, — заспокоюєш сам себе, — не варто через таке втра-

чати терпіння». Варто краще пристосуватися: на роботі, у побуті, у спілкуванні, у коханні. Краще пристосуватися, прижитися, і тоді усе налагодиться: з'явиться відчуття стабільності, задоволення і спокою. Можливо, знайдеш собі хатню робітницю. Так, щоб приходила десь пару разів на місяць і допомагала наводити лад. А чому б і ні? І тоді клубок гніву в горлі розсочиться, дихати стане легше, спатимеш краще. А ще можна купити кавомашину. Он скільки їх зараз пропонують на ринку, до речі, за доволі невисокою ціною, для якої забажаєш кави! Можна заїхати до спеціалізованої крамниці після роботи і поцікавитися. І тоді всі негаразди разом припиняться.

Додаєш у кухлик цукру, розмішуєш коричневу рідину, подзенькуючи ложечкою у порцеляновій філіжанці.

Нічого цього не станеться. Не буде кращих днів, і гнів не зникне з нашого життя. Бо існує нездоланий відрив між нашими бажаннями і тим, що ми в дійсності можемо отримати. І навіть якщо вдасться якимось чином подолати прірву, що відділяє наші мрії від бажаних результатів, ми все одно гніватимемося: через нудьгу або через страх, що можемо втратити усе, чого досягли, що усе надбане розсіється у непередбачуваності, його вкраде чужинець, розвіє хвороба або забере смерть.

Гнів — невід'ємна частка нашого існування. То що, доведеться постійно тримати його на припоні? Інакше йому ради не дати? Хіба що вилити накопичену роздратованість у старомодних піснях на застільних посиденьках у компаніях рідних і друзів, тужливо сумуючи за давньою мрією стати великим співаком, на втілення якої забракло духу. Співати під караоке в кафе та барах, наповнених байдужими людьми, виставляти напоказ душу, рвучи струни розстроєної гітари, щоб наступного дня на роботі заявляти, що для тебе це — так, відпочинок, аби

відновити свою внутрішню рівновагу. І повторюватимеш це слово знову і знову: «відпочинок». І знову відчуватимеш у горлі давкий клубок.

Або змішати власний гнів із гнівом інших — тих, що збираються на віртуальних майданах і реальних площах, гуртуючись у натовпи й агресивно налаштовані банди. Вони, як і у минулі віки, постійно вишукують собі ворогів, на яких можна було б виплеснути накопичену лють. Найближчих, найбеззахисніших. Оточити гуртом, ухопити в руки палиці, відчути у такий спосіб приємне збудження: щастя належності до стада, жагу насильства і влади, що перетворює на скажених псів.

Можна ще вилити той гнів на екран власного мобільного, на ще зовсім недавно таку дорогу тобі особу, на її зображення, на її життя, що вийшло з-під твого контролю. Перетворити його на ядучу отруту, здатну крапля по краплі просочитися в її існування. Або легковажно чи навмисно зрадити її наївну довіру: адже вона сама повелася необережно, надіславши тобі кілька інтимних відео чи фото. Виставити їх на загальний огляд, на групове згвалтування, учасниками якого є тисячі пар очей у мережі — і всі твердо переконані, що вони невинні й непричетні, хоча насправді і є найлютішими катами.

Поки п'єш каву і поглядаєш у вікно, шибка починає легенько тремтіти. То підлітки, які переходять дорогу, горланять на всю вулицю, а зустрічна машина круто, з вищанням гальм звертає убік, щоб уникнути зіткнення, і водій роздратовано й довго тисне на клаксон. Згодом гамір віддаляється, але місто вже здається живішим, прокидається. Скільки їх таких у ньому — невиспаних, замучених тривогами, пригнічених журбою про нездійснення і страхом втрати нажитого? Якби можна було перетворити оцю стримувану енергію гніву на світло, то